

**Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Läbivaatamisaruanne taaste- ja vastupidavusraha-
rahastu rakendamise kohta“**

(2023/C 157/03)

Raportöör:	Rob JONKMAN (NL/ECR), Opsterlandi vallavalitsuse liige
Viitedokument:	Euroopa Komisjoni aruanne „Läbivaatamisaruanne taaste- ja vastupidavusraha- rahastu rakendamise kohta“ COM(2022) 383 final

POLIITIKASOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. väljendab heameelt läbivaatamisaruande üle, mis sisaldab kasulikku ajakohastatud teavet ja üldist hinnangut taaste- ja vastupidavusraha-rahastu rakendamise seisu ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/241⁽¹⁾ sätestatud kohustuste täitmise kohta, kuid märgib, et aruandes puudub kriitiline ja põhjalikum teave, mida on vaja parema ülevaate saamiseks tegeliku rakendamise kohta kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

2. leiab, et hoolimata määruse artiklis 16 sätestatud nõuetest on tegu kasutamata jäetud võimalusega, kuna läbivaatamisaruanne ei sisalda kvalitatiivseid analüüse. Seetõttu ei ole selge, kuidas Euroopa Komisjon jälgib taaste- ja vastupidavusraha-rahastu investeeringute kvalitatiivsel tasandil saavutatud edu ja pikaajalisi riiklike reforme ning kuidas kaasatakse sellesse protsessi kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused;

3. peab lisaks kahetsusväärseks, et läbivaatamisaruandes ei analüüsita mitmeid punkte, mis on hädavajalikud taaste- ja vastupidavusraha-rahastu usaldusväärseks rakendamiseks, näiteks:

- riiklike taaste- ja vastupidavuskavade ning nendega seotud protsesside juhtimine;
- toetatavate projektide tõeline täiendavus;
- koostoime ja kattumise oht muude ELi rahastamisallikatega;
- taaste- ja vastupidavusraha-rahastu tulemuslik panus ühtekuuluvusse, kuigi see on taaste- ja vastupidavusraha-rahastu õiguslik alus;
- kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine;

4. nõustub komisjoniga, et taaste- ja vastupidavusraha-rahastu edu sõltub sellest, kui tihedalt kaasatakse sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda, kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ning valitsusväliseid organisatsioone. Ei piisa üksnes nende ühisest nimetamisest, kasutades seejuures sageli üldist mõistet „sidusrühmad“. Kulutõhus ja demokraatlik rakendamine peaks käima käsikäes Euroopa Liidu lepingus⁽²⁾ sätestatud subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtete täieliku kohaldamisega;

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määruse (EL) 2021/241 (millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha-rahastu) (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17) artikkel 16.

(2) Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõige 3 ning protokoll (nr 2) subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta.

5. nõustub läbivaatamisaruandes sedastatuga, et taaste- ja vastupidavusrahastu võib aidata liikmesriikidel võidelda naiste ja meeste ebavõrdsuse vastu meetmetega, millega keskendutakse konkreetselt soolisele võrdõiguslikkusele, ning võrdõiguslikkuse süvalaiendamise toetamisega kuues poliitikasambas; ⁽³⁾

6. palub Euroopa Komisjonil hinnata kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamist rakendusetappi ning tagada, et sellekohaseid andmeid kogutakse tõhusalt tulemusaruannete süsteemi – taaste ja vastupidavuse tulemustabeli – raames ning kasutades seejuures uuringuid, mida on praeguseks läbi viinud Euroopa Regioonide Komitee, Euroopa Poliitika Keskus, poliitilised sihtasutused ja Euroopa Mereliste Aärealade Konverents (CPMR);

7. tuletab meelde, et üldine tingimuslikkuse kord kehtib täiel määral taaste- ja vastupidavusrahastu suhtes, ning nõuab tungivalt, et komisjon jälgiks kõigis liikmesriikides tähelepanelikult, kas õigusriigi põhimõtte rikkumised mõjutavad piisavalt otseselt liidu eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist ja ELi finantshuvide kaitsmist ning võtaks vajaduse korral meetmeid;

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel ja elluviimisel

8. rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on algusest peale olnud eesliinil COVID-19 pandeemia ja selle sotsiaal-majanduslike tagajärgedega võitlemisel. Nad on paljudes valdkondades kasutanud nii oma poliitikameetmeid kui ka rakendanud keskvalitsuse otsuseid;

9. rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused osutavad oma elanikele ja ettevõtjatele enamiku avalikest teenustest ning investeerivad riiklike taaste- ja vastupidavuskavadega hõlmatud poliitikavaldkondadesse, eelkõige majandusliku ja sotsiaalse taastumise ning rohe- ja digipöörde valdkonnas. Kui jätta kõrvale kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kes on kodanikele kõige lähemal olev poliitiline tasand, on oht, et riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades seatud vahe-eesmärgid ja sihid jäävad saavutamata;

10. kordab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused teavad kõige paremini, millised on kodanike ja ettevõtjate konkreetsed vajadused ja probleemid. Kuna enamik riiklike taaste- ja vastupidavuskavasid ja eesmärgid on sõnastatud tsentraalselt, ilma kohaliku ja piirkondliku tasandiga konsulteerimata, ei ole need sageli kooskõlas kohalike, piirkondlike, kohapõhiste vajaduste ja nende ainulaadsete ressurssidega;

11. väidab, et riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamise ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamise viisid ei soodusta kohalikul ja piirkondlikul tasandil iverastutuse tekkimist taastekavade suhtes. Euroopa poolaastaga seotud kogemused näitavad selgelt, et riigipõhiste soovitude puudulik rakendamine oli osaliselt tingitud just kohaliku ja piirkondliku tasandi puudulikest võimalustest anda oma panus riigipõhisesse soovitusesse. Komitee viitab asjaolule, et struktuurireformid, mida Euroopa Komisjon nõuab Euroopa poolaasta raames, tuleb läbi vaadata subsidiaarsuse seisukohast lähtuvalt, nii et need hõlmaksid ainult selliseid teemasid, mis kuuluvad tõepoolest ELi pädevusse;

12. märgib, et omavalitsustel on paljude taaste- ja vastupidavusrahastu projektide ja programmide elluviimisel seadusandlikud volitused, mis tagavad rahastu eduka rakendamise. Seetõttu on oluline, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused oleksid otseselt kaasatud riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisse kooskõlas majandusliku, maksu- ja finantsautonoomia tasemega, mis on neile antud riikliku õigusraamistiku ja subsidiaarsuse põhimõttega;

13. tuletab meelde, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kanda on üks kolmandik ELi avaliku sektori kogukulutustest ja enam kui pool avaliku sektori investeeringutest, millest paljud tehakse taaste- ja vastupidavusrahastu seisukohast ülimalt olulistest poliitikavaldkondades. Edukaks rakendamiseks on vaja aktiivselt kaasata kohalike ja piirkondlike omavalitsusi kogu protsessi vältel. Komitee juhib siinkohal tähelepanu pädevustele järgmistes valdkondades: hoonete renoveerimine, säästev linnaline liikumiskeskond, tervishoiusüsteemide vastupanuvõime, säästva energia tootmine, haridus ja tõhusam avaliku halduse reform;

⁽³⁾ Dokumendis COM(2022) 383 final järeldatakse, et 30. juuni 2022. aasta seisuga vastu võetud 25 riiklikus taaste- ja vastupidavuskavas keskenduvad 129 meetet soolisele võrdõiguslikkusele.

Territoriaalse mõõtme tähelepanuta jätmise taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise järelevalves

14. Aastatel 2021.⁽⁴⁾ ja 2022.⁽⁵⁾ Euroopa Regioonide Komitee ning Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu läbi viidud konsultatsioonid ning 2022. aasta võrdlusuuring⁽⁶⁾ tõid esile kohalike ja piirkondlike omavalitsuste väga piiratud kaasamise riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kavandamisse, ettevalmistamisse ja rakendamisse. Kuigi leidub mõningaid häid näiteid, siis on need pigem erand kui reegel ning enamik vastajaid leiab, et mitmetasandilise valitsemise ja subsidiaarsuse põhimõtteid ei ole järgitud;

15. rõhutab, et vaid iga kümnes kohalik või piirkondlik omavalitsus oli kas täielikult (1 %) või osaliselt (9 %) kaasatud riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamisse, nagu selgus komitee poolt ELi kohalike ja piirkondlike poliitikute seas läbiviidud küsitlusest,⁽⁷⁾ ning seda masendavat järeldust kinnitavad ka teised analüüsid ja konsultatsioonid, mille korraldajad olid Euroopa Regioonide Komitee, majanduspoliitika komitee, poliitilised sihtasutused ja Euroopa Mereliste Äärealade Konverents;

16. peab kahetsusväärseks, et taaste- ja vastupidavusrahastu määruse põhjenduses 34 sisalduv soovitus, milles rõhutatakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamise tähtsust, on jäetud enamikus ELi riikides tähelepanuta, kuigi omavalitsused vastutavad 53 % avaliku sektori investeeringute eest ELis ja neil on tähtsad ülesanded riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kuue sambaga seotud poliitikameetmete rakendamisel;

17. tuletab meelde, nagu on märgitud ka läbivaatamisaruandes, et taaste- ja vastupidavusrahastu määruuses (põhjendus 34) tunnistatakse asjaolu, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused „saavad olla reformide ja investeeringute elluviimisel olulisteks partneriteks“ ning seetõttu tuleks nendega „vastavalt riigi õigusraamistikule nõuetekohaselt konsulteerida ja nad tuleks kaasata“, ning et artiklis 18 nõutakse, et riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad sisaldaksid kokkuvõtet konsultatsioonidest, mis on läbi viidud (muu hulgas) kohalike ja piirkondlike omavalitsustega ning selgitust selle kohta, kuidas on nende panust kavas arvesse võetud;

18. peab kahetsusväärseks ka seda, et riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamine oli enamikus liikmesriikides ülevalt alla suunatud protsess, millega kaasneb oht oluliste avaliku sektori investeeringute tsentraliseerimiseks, ning et see kahjustab taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite lõplikku edukust. See on vastuolus mitmetasandilise valitsemise rolli, subsidiaarsuse põhimõtte ja paljudes liikmesriikides viimastel aastakümnetel toimunud detsentraliseerimise protsessiga, mis puudutab muu hulgas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programme;

19. juhib tähelepanu sellele, et tänu tsentraliseeritud lähenemisviisile on läbivaatamisaruandes jäänud tähelepanuta territoriaalsed erinevused nii probleemide kui ka võimaluste osas. Selle tulemusena võivad riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad olla vähem tõhusad ja avaldada oodatust vähem mõju. Seetõttu on juba enne pandeemia puhkemist arengus maha jäänud piirkondadel oht kasvatada arengulõhet veelgi, olgu siis tegemist tööhõive, haridustaseme, ettevõtluse toetamise, digiülemineku, liikuvuse või muude oluliste poliitikavaldkondadega;

20. toonitab samuti, et arvestades eelkõige Euroopa programmide ja rahalise toetuse võimaluste rohkust, tuleks tugevdada paljude kohalike ja piirkondlike omavalitsuste haldussuutlikkust. Komitee kutsub sellega seoses Euroopa Komisjoni üles toetama aktiivselt kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, kellel on juba varem olnud probleeme ELi vahendite kasutamisega, et parandada nende suutlikkust abi ära kasutada ning parandada kõigi tulevaste ELi rahastamisprogrammide rakendamist;

21. hoiatab, et tekkinud on ootamatu vastandumine, mille tulemusel jagunevad osalevad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kahte kategooriasse. Esimene, väike rühm kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, keda keskvalitsus on algusest peale kaasanud ja teeb seda ka praeguses rakendusetapis ja seega arvestab territoriaalse eripära ja vajadustega. Teine, suurem kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rühm, keda ei kaasatud nõuetekohaselt taaste- ja vastupidavusrahastu loomise alguses ega ka hiljem selle rakendamisel. Selle tulemusena on nende väljajätmisest tingitud probleemid veelgi süvenenud⁽⁸⁾. See ei saa olla taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärk ja see kahjustab ELi territoriaalset mõõdet;

⁽⁴⁾ Euroopa Regioonide Komitee ning Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu, „Omavalitsuste, linnade ja piirkondade kaasamine riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamisse: Euroopa Regioonide Komitee ning Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu sihtotstarbelise konsultatsiooni tulemused“, jaanuar 2021.

⁽⁵⁾ Euroopa Regioonide Komitee ning Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu, „Implementation of the Recovery and Resilience Facility: The Perspective of Local and Regional Authorities – Results of COR– CEMR targeted consultation“, aprill 2022.

⁽⁶⁾ Regions for EU Recovery, „Benchmark study on the implementation of the Recovery and Resilience Facility at the regional level – Main results“, juuni 2022.

⁽⁷⁾ Uuring põhines **2 698 intervjuul** ELi kohalike ja piirkondlike poliitikutega ja toimus 25. juulist 11. septembrini 2022. Vt Euroopa Regioonide Komitee: kohalik ja piirkondlik baromeeter. Oktoober 2022, kättesaadav aadressil: <https://cor.europa.eu/et/our-work/Pages/EURRegionalBarometer-Survey-2022.aspx>.

⁽⁸⁾ Uuring põhines **2 698 intervjuul** ELi kohalike ja piirkondlike poliitikutega ja toimus 25. juulist 11. septembrini 2022. Vt Euroopa Regioonide Komitee: kohalik ja piirkondlik baromeeter. Oktoober 2022, kättesaadav aadressil: <https://cor.europa.eu/et/our-work/Pages/EURRegionalBarometer-Survey-2022.aspx>, lk 4.

22. rõhutab, et Euroopa poolaasta on ületsentraliseeritud ülalt alla suunatud protsess, milles jääb reeglina vajaka kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamisest. Seda tuleks reformida ja arendada, kui seda kasutatakse tulevaste (piirkondlike) fondide, investeeringute või programmide prioriseerimiseks, kuna praegu see eirab hea valitsemistava ja mitmetasandilise partnerluse põhimõtteid ega tunnusta kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli Euroopa poolaastas;

Koostoime muude ELi fondide ja programmidega

23. palub Euroopa Komisjonil usaldusväärse järelevalve eesmärki silmas pidades selgitada, kuidas täidetakse taaste- ja vastupidavusraha määruse artiklis 28 sätestatud nõudeid, et tagada fondide ja rahastamisvahendite vaheline vastastikune täiendavus ja koostoime riiklikul tasandil;

24. tervitab asjaolu, et läbivaatamisaruande kohaselt on liikmesriigid kehtestanud märkimisväärse hulga meetmeid sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse⁽⁹⁾ toetamiseks. Kuna enamikus liikmesriikides on kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ühtekuuluvuspoliitika peamised elluviijad ja selle eest vastutajad, kuid enamikul juhtudel ei kaasata neid nõuetekohaselt taaste- ja vastupidavusraha ettevalmistamise, kardab komitee, et territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärgid jäävad (4. samba raames) saavutamata;

25. juhib tähelepanu sellele, et oluline on vältida rohepesu, ning rõhutab, et olulise kahju ärahoidmise põhimõte on nurgakivi, millel põhineb ELi kodanike usaldus taaste- ja vastupidavusraha rakendamise vastu. Liikmesriigid peaksid järgima taaste- ja vastupidavusraha määruse üksikasjalikke nõudeid, mis on seotud olulise kahju ärahoidmise põhimõtte kohaldamise ja keskkonnahoidlike investeeringute liigitamisega, et vältida keskkonnahoidlike investeeringute 37% kulutuste nõude võimalikku rikkumist;

26. peab kahetsusväärseks, et läbivaatamisaruandes ei ole selgelt näidatud, mil viisil on taaste- ja vastupidavusraha tõhusalt kooskõlas piirkondliku/kohaliku ühtekuuluvuspoliitika kavandamise ja rakenduskavadega. Komitee peab kahetsusväärseks taaste- ja vastupidavusraha tsentraliseeritud olemust, selle piirkondliku mõõtme puudumist ning asjaolu, et rahastu rakendamisel ja juhtimisel ei konsulteerita kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;

27. märgib, et võttes arvesse taaste- ja vastupidavusraha ning muu ELi rahastamise erinevat toimimist, ajastust ja juhtimist, on kattumine suurimaks ohuks nende koostoimele. Seetõttu on strateegilise suuniluse ja rakendamise seisukohast vaja ühtekuuluvuspoliitika, muude ELi rahaliste vahendite ning taaste- ja vastupidavusraha vahelist jätkuvat koostoimet ja koordineerimist;

28. peab kahetsusväärseks, et kava „REPowerEU“ lisamine taaste- ja vastupidavusrahasse võimaldab üle kanda ühtekuuluvuspoliitika vahendeid, kuigi neid oleks vaja kasutada kohalikul ja piirkondlikul tasandil majanduse taastamiseks, rohepöördeks ja erinevuste vähendamiseks ELis;

29. kutsub Euroopa Komisjoni üles andma liikmesriikidele täiendavat teavet ja suuniseid selle kohta, kuidas kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi. Sellega seoses soovib komitee kutsuda Euroopa Komisjonil liikmesriike üles suhtlema otse oma kohalike ja piirkondlike omavalitsustega taaste- ja vastupidavusraha rakendamise ja järelevalve küsimustes. Piirkonnad ja linnad on kodanikele kõige lähemal asuv haldustasand, neil on enamik pädevusi territoriaalsete eesmärkide saavutamiseks ning nad on Euroopa ühtekuuluvuspoliitika peamised elluviijad;

30. märgib, et kooskõlas taaste- ja vastupidavusraha määruse artikliga 22 on vaja rakendada kindlat järelevalvesüsteemi, mis ei tähenda kohalikele ja piirkondlikele tasandile täiendavat halduskoormust, kuna kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused vajavad vahendite kasutamiseks selgemaid eeskirju. Lisaks on vaja ühiseid suuniseid ja vahendeid, kuna liikmesriigid peavad topelrahastamise vältimiseks tagama, et nad koguvad andmeid ja võimaldavad Euroopa Komisjonile juurdepääsu toetusesaajate ametlikule andmebaasile;

31. nõuab tungivalt, et komisjon tagaks selliste aluspõhimõtete nagu mitmetasandiline valitsemine ja subsidiaarsus pideva järgimise ja rakendamise. Selles kontekstis ei peaks ühtekuuluvuspoliitika olema eraldiseisev, vaid toimima sidusalt ja kooskõlas uute vahenditega, sealhulgas taaste- ja vastupidavusraha;

Mida on vaja teha?

32. juhib tähelepanu asjaolule, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste otsustav roll ei piirdu mitte ainult riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisega, vaid on seotud ka nende rakendamise edasise kavandamise ja hindamisega, milleks on vaja kohalikku ja piirkondlikku tasandit hõlmavaid majandusliku ja sotsiaalse mõju analüüsi vahendeid;

⁽⁹⁾ Taaste- ja vastupidavusraha määruse artikli 3 punkt d, neljas samm.

33. nõuab seetõttu, et määruse artiklis 31 määratletud komisjoni aastaaruanded ja rahastu rakendamist käsitlev sõltumatu hindamisaruanne esitataks 20. veebruariks 2024, nagu on sätestatud taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artiklis 32, samuti soovib komitee kaasamist ettevalmistamiseks ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamist käsitleva peatüki lisamist, lähtudes taaste- ja vastupidavusrahastu määruse põhjendusest 34 ja artiklist 18, selleks et saada parem üldine ülevaade rakendamisprotsessidest ELi liikmesriikides;

34. rõhutab, et liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste olemasolevat haldussuutlikust tuleks tõhusalt kasutada ja tugevdada, et tagada riiklike taaste- ja vastupidavuskavade nõuetekohane rakendamine ja järelevalve ning taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite asjakohane kasutamine kohalikul ja piirkondlikul tasandil kooskõlas tehnilise toe instrumendi eesmärkidega;

35. väljendab muret seoses kasvava trendiga, mis puudutab paradigma muutust piirkondlikult hallatavate struktuurifondidelt suurematele tsentraliseeritud eraldistele ja koordineerimismehhanismidele, mida kavandatakse ja rakendatakse riiklikul tasandil, nagu Euroopa poolaasta. Taaste- ja vastupidavusrahastu on küll vaid üks näide, kuid sama kehtib ka õiglase ülemineku fondi ja Brexitiga kohanemise reservi kohta;

36. kutsub seetõttu üles kaaluma, kuidas kinnistada subsidiaarsuse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtted tugevamalt ELi aluslepingutesse ning kuidas jälgida tõhusamalt nende rakendamist praktikas. rõhutab, et selle küsimuse tõstatamine on oluline pidades silmas võimalikku põhiseaduslikku konventi ELi aluslepingute reformimiseks;

37. tunnustab Euroopa Parlamendi senist aktiivset rolli ja tööd taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise kontrollimisel ja järelevalve teostamisel. Komitee tunneb heameelt selle üle, et teda on mitu korda kutsutud osalema Euroopa Parlamendi majandus- ja rahanduskomisjoni (ECON) ning eelarvekomisjoni (BUDG) ühise taaste- ja vastupidavusrahastu kontrolli töörihma koosolekutel;

38. peab kahetsusväärseks, et Euroopa Parlamendi resolutsiooni rahastamisvahendi rakendamise kohta ja eriti selles sisaldunud viidet kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamise kohta ei ole arvesse võetud. Kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 26 lõikega 2 palub komitee Euroopa Parlamendil kaaluda resolutsiooni koostamist ELi vahendite tsentraliseeritud eraldamise tagajärgede ja mõju kohta, tuginedes kogemustele, mis on saadud taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

39. nõuab, et liikmesriigid ja Euroopa Komisjon võtaksid vajalikke meetmeid, et muuta praegust tsentraliseeritud lähenemisviisi nii, et taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamine toimuks tulevikus mitmetasandilise lähenemise alusel, luues struktuursel alusel ja koos kohalike ja piirkondlike omavalitsustega nt mitmetasandilisi platvorme, teabeseminare ja üritusi kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikliga 34 ning mitmetasandilisi töörihmi;

40. nõuab, et Euroopa Komisjon annaks liikmesriikidele rangemad suunised ja julgustaks neid taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 18 lõike 4 punkti q kohaselt andma iga-aastastes riiklikes reformikavades üksikasjalikult aru konsultatsioonidest kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning sidusrühmadega;

41. tõstab esile, et määruse artiklis 30 määratletud tulemustabelit, millega mõõdetakse riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisel tehtud edusamme, võiks edasi arendada, et kajastada territoriaalset mõõdet nõuetekohaselt. Peame tagama integreeritud järelevalveprotsessi, millesse on kaasatud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ning mille rakendamisel lähtutakse objektiivselt lähenemisviisist. See ei tohiks tekitada kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele ülemäärast halduskoormust;

42. märgib, et riiklike taaste- ja vastupidavuskavadega hõlmatud reformid ja investeeringud peaksid olema kooskõlas Euroopa poolaasta raames antud riigipõhiste soovitustega. Euroopa poolaasta reform on vajalik territoriaalse mõõtmega integreerimiseks. Kohalikku ja piirkondlikku mõõdet tuleb arvesse võtta mitte ainult riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisel saadud praeguste kogemuste valguses, vaid ka tulevastes ELi programmides ja ELi pikaajalistes eesmärkides, olgu siis tegu paketi „Eesmärk 55“, digipöördega, kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks 2030. aastaks või kliimaneutraalsuse saavutamiseks 2050. aastaks;

43. kordab seetõttu oma varasemates arvamustes ⁽¹⁰⁾ esitatud üleskutset koostada käitumisjuhend, mille alusel kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused Euroopa poolaastasse. Euroopa poolaasta peaks muutuma tänu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamisele läbipistvamaks, kaasavamaks ja demokraatlikumaks. See suurendab vastutust kohalikul ja piirkondlikul tasandil, parandades seega soovitud reformide ning taaste- ja vastupidavusraha elluviimist liikmesriikides.

Brüssel, 8. veebruar 2023

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Vasco ALVES CORDEIRO

⁽¹⁰⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa COVID-19 pandeemia järgne taastekava: taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend ning tehnilise toe rahastamisvahend“ (ELT C 440, 18.12.2020, lk 160).
Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa poolaasta ja ühtekuuluvuspoliitika: struktuurireformide kooskõlastamine pikaajaliste investeeringutega“ (ELT C 275, 14.8.2019, lk 1).
Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa poolaasta juhtimise parandamine: käitumisjuhend kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamiseks“ (ELT C 306, 15.9.2017, lk 24).